ПРИСЛУЖНИЦА

Бестселър на New York Times

Тежкият труд,
ниското заплащане
и волята за оцеляване
на една майка

Историята, вдъхновила едноименния сериал на NETFLIX

СТЕФАНИ ЛЕНД

С предговор от Барбара Еренрайх

СОФТПРЕС

1

Бунгалото

Дъщеря ми проходи в приют за бездомни.

Случи се един юнски следобед, в деня преди нейния първи рожден ден. Приседнала на протритото диванче в приюта, аз държах в ръце стар цифров фотоапарат, готова да заснема нейните първи стъпки. Заплетените коси на Миа и пижамката ѝ на тънки райета рязко контрастираха с решителността в кафявите ѝ очи, докато огъваше и присвиваше пръстите на крачетата си, за да запази равновесие. Иззад обектива попивах образа на гънките по нейните глезени, пълничките бедра и закръгленото ѝ коремче. Тя си бърбореше, докато с босите си крачета се опитваше да стигне до мен по покрития с плочки под. Плочки, пропити с мръсотия, трупана с години. Колкото и усилено да търках, така и не успях да ги почистя напълно.

Това беше последната седмица от деветдесетдневния ни престой в бунгалото в северната част на града, отпуснато от жилищната администрация за онези, които нямат собствен дом. След това предстоеше да се преместим в сграда за временно настаняване – един стар, запуснат жилищен комплекс с циментови подове, който помещаваше и краткосрочни жилища за затворници в процес на реабилитация. Макар и временно, бях направила всичко по силите си, за да превърна бунгалото в дом за своята дъщеря. Върху диванчето бях постлала жълт чаршаф, който придаваше топлина на заплашително белите стени и сиви подове и същевременно внасяше светлина и ведрина в този мрачен период от живота ни.

На стената до входната врата бях окачила малък календар. В него вписвах всички срещи със сътрудници от организации, които биха могли да ни предоставят някаква помощ. Търсех под дърво и камък, чуках на вратата на всяка сграда за държавно подпомагане и се включих в дългите редици от хора, понесли безброй папки с документи, за да докажат, че не разполагат с пари. Останах поразена колко усилия са необходими, за да докажа, че съм бедна.

Не ни беше позволено да имаме посетители, нито да имаме много от каквото и да било. Разполагахме само с една чанта лични вещи. Миа имаше едно-единствено панерче с играчки. Аз притежавах малка купчина книги, които бях подредила върху тесните лавици, разделящи всекидневната от кухнята. Имаше кръгла маса, за която бях закачила детското столче на Миа, и един стол, на който седях аз и я наблюдавах, докато се хранеше, като често междувременно пиех кафе, за да залъжа глада си.

Докато съзерцавах как Миа прави своите първи стъпки, се опитах да държа погледа си далеч от зелената картонена кутия зад гърба ѝ, в която съхранявах всички съдебни документи от продължителната битка за попечителство между мен и нейния баща. Колкото и да беше трудно, полагах усилия да се съсредоточа върху нея и да ѝ се усмихвам, сякаш всичко е наред. Ако в този момент насочех фотоапарата към себе си, нямаше да се позная. Малкото снимки, на които присъствах, сякаш показваха една съвършено различна жена, вероятно по-слаба, отколкото съм била през целия си живот. Работех на непълно работно време като озеленител и няколко часа седмично подрязвах храсти, борех се с прорасли къпини и изтръгвах стръкчета трева от места, на които не трябваше да бъдат. Понякога почиствах подовете и тоалетните в домовете на мои познати и приятели, които бяха узнали, че отчаяно се нуждая от пари. Макар да не бяха богати, притежаваха известна финансова сигурност – нещо, с което аз не разполагах. В случай че член на семейството им загубеше своята работа, това би довело до известни затруднения, но не би дало началото на поредица от събития, които да завършат с живот в приют за бездомни. Те имаха родители или други членове на семейството, които да им се притекат на помощ и да им заемат пари, за да не се налага да преживяват всичко това. Никой нямаше да се притече на помощ на нас. Аз и Миа бяхме сами.

В документите за прием пред жилищната администрация на въпроса какви са личните ми цели за следващите няколко месеца аз вписах своето желание да опитам да подобря взаимоотношенията си с Джейми, бащата на Миа. Мислех, че ако положа достатъчно усилия, ще успеем да се справим. Понякога си представях мигове, в които сме истинско семейство – майка, баща и тяхното красиво момиченце. Бях се вкопчила в тези мечти като за връвчица в края на огромен балон. Балонът щеше да ме пренесе над тормоза, който търпях от Джейми, над трудностите на живота като самотна майка. Успеех ли да не изпускам от ръце тази връвчица, щях да прелетя над всичко. Успеех ли да се съсредоточа върху образа на семейството, което исках да имам, можех да се преструвам, че лошите подробности не са истина; че всичко това е временно състояние, а не нов начин на живот.

Миа получи нови обувки за рождения си ден. Спестявах цял месец. Кафяви с бродирани малки розово-сини птички. Изпратих покани за празненството, както би направила всяка друга майка, и поканих Джейми, сякаш бяхме двама разделени родители в напълно нормални отношения. Празнувахме на една маса за пикник с изглед към океана на тревист хълм в парка „Четземока“ в Порт Таунсънд, щат Вашингтон – града, в който живеехме. Гостите седяха усмихнати върху одеяла, донесени от самите тях. С купоните за храна, които ми бяха останали до края на месеца, купих лимонада и мъфини. Баща ми и дядо ми бяха пътували почти два часа от противоположни посоки, за да присъстват на рождения ден. Брат ми и няколко приятели също дойдоха. Единият донесе китара. Помолих една приятелка да направи няколко снимки на Миа, Джейми и мен, защото толкова рядко се случваше трите да седим един до друг. Исках Миа да има хубав спомен, който да си припомня с любов. Върху лицето на Джейми обаче беше изписана апатия, гняв.

Майка ми и нейният съпруг Уилям бяха долетели чак от Лондон, Франция или където и да живееха по онова време. В деня след празненството по случай рождения ден на Миа те дойдоха в бунгалото – в разрез с правилото „без посетители“ на приюта за бездомни, – за да ми помогнат да се преместим във временното жилище. При вида на облеклото им аз леко поклатих глава. Уилям с неговите тесни черни дънки, черен пуловер и черни ботуши, а мама в рокля на черно-бели райета, твърде прилепнала по закръглените ѝ бедра, черен клин и ниски кецове „Конвърс“,

изглеждаха сякаш всеки момент ще се отбият да пийнат еспресо в някое кафене, вместо да ми помагат с преместването. До този момент не бях позволила на никого да види къде живеем и насред техните внезапно появили се британски акценти и европейски тоалети бунгалото, нашият дом, изглеждаше още по-неугледно.

Уилям сякаш се изненада, когато установи, че има само една платнена чанта с вещи за пренасяне. Той я вдигна и я изнесе отвън, а мама го последва. Аз се обърнах, за да погледна за последен път мръсния под, и пред очите ми изплуваха призраците на спомените как чета книги на малкото диванче, как Миа рови в кошчето си с играчки или седи във вграденото чекмедже под двойното легло. Радвах се, че си тръгвам. Но за един кратък миг исках да попия гледката на онова, което бях преживяла, едновременно горчиво и сладко сбогуване с мястото, където бяхме положили крехките основи на новото начало.

Половината от обитателите на новата ни жилищна сграда по „Програма за временно семейно настаняване в Нортуест Пасидж“ идваха от приюти за бездомни като мен, но другата половината бяха наскоро пуснати на свобода затворници. Предполагаше се, че след приюта това е крачка в правилната посока, но усамотението, което ни предоставяше бунгалото, вече ми липсваше. Тук, в тази сграда, мъчителната реалност на живота ми сякаш беше изложена на показ пред очите на всички, дори пред моите.

Докато се приближавах към вратата на нашия нов дом, мама и Уилям ме наблюдаваха в гръб. Затруднявах се с ключа и оставих кашона на земята, за да се преборя с ключалката, докато найсетне успяхме да влезем.

– Е, поне сте на сигурно място – пошегува се Уилям.

Влязохме в тесен коридор; входната врата се намираше точно срещу банята. Мигновено забелязах ваната, в която двете с Миа можехме да се къпем заедно. От дълго време не бяхме живели на място с подобни удобства. Двете ни спални бяха вдясно. Всяка имаше прозорец с изглед към улицата. В кухничката вратата на хладилника опираше в шкафовете на отсрещната стена. Прекосих пода, покрит с големи бели плочки, подобни на онези в приюта, и отворих вратата, водеща към малка открита тераса. Беше достатъчно широка, за да мога да седна с изпънати крака, но само толкова.

Джули, моята сътрудничка, ми беше показала набързо жилището две седмици по-рано. Последното семейство, живяло в апартамента, беше останало в продължение на двайсет и четири месеца, максимално допустимия период.

– Имаш късмет, че този апартамент се освободи – каза тя. – При това точно когато срокът ти в приюта изтича.

Когато за първи път срещнах Джули, седях срещу нея и се запъвах да отговоря на въпросите какви са бъдещите ми планове и как възнамерявам да осигуря подслон на детето си. Как си представях пътя към постигане на лична финансова стабилност. Какви работни позиции можех да заема. Джули, изглежда, долови недоумението ми и направи няколко предложения как бих могла да постъпя. Да се преместим в жилище за хора с ниски доходи изглеждаше единствената ми възможност. Проблемът беше намирането на свободно помещение. В съществуващия „Център за подпомагане на жертви на домашно насилие и сексуално посегателство“ предлагаха подслон и закрила за жертви, които нямат към кого да се обърнат, но за мой късмет, службите по настаняване ми предложиха самостоятелно жилище и път към постигане на стабилност.

По време на онази първа среща двете с Джули прегледахме четирите страници от списъка с кратки правила, с които трябваше да се съглася, за да живея в техния приют.

Гостът разбира, че това е жилище за спешни нужди; това НЕ е Ваш дом.

По всяко време е възможно да бъде изискано ИЗСЛЕДВАНЕ НА УРИНА.

В приюта НЕ се допускат посетители. БЕЗ ИЗКЛЮЧЕНИЯ.

Джули ми обясни, че ще бъдат провеждани произволни проверки за спазване на минималните грижи за домакинството. Мое задължение беше да не оставям мръсни съдове, да не съхранявам непокрита храна върху кухненския плот и да поддържам подовете чисти. Отново дадох съгласието си да бъда подлагана на произволно изследване на урината, произволни инспекции на жилището и да не излизам от апартамента си по-късно от двайсет и два часа вечерта. Посетители с пренощуване се допускаха